

Neastâmpăratul Puiu

După câțiva ani de așteptare prin rafturile teatrelor, piesa **Cometa** înregistrează un imens succes datorită tânărului Ion Iancovescu. Avea numai 23 de ani când a fost numit societar al Teatrului Național. Pleacă pe front în primul război mondial și, reîntors, înregistrează un nou succes cu **Fata din dafin** de Adrian Maniu și Scarlat Froda.

În stagiunea 1918-1919 este angajat la Teatrul „Regina Maria”, unde face marele succes cu **Cafeneaua cea mică** de Tristan Bernard, pentru ca, imediat, împreună cu Elvira Popescu, să deschidă Teatrul Mic din Piața Palatului, transformând fiecare premieră într-un triumf. Cu **Patima roșie** de M. Sorbul entuziasmează publicul francez și pe ministrul artelor, Léon Bernard, care îi decorează pe interpreți. Întorși în țară, Louis Verneuil o solicită pe Elvira Popescu să joace un rol la Paris într-o piesă a sa, în condiții materiale excelente. Ideala pereche de comedieni se desparte.

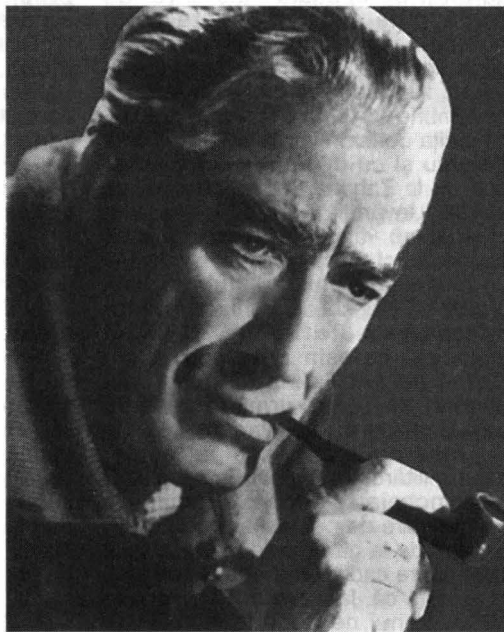
Iancovescu pornește în căutarea unui alt teatru. Colindând străzile, s-a oprit pe Sărindar, în dreptul varietelului „Alhambra”. Străfulgerat de un gând, a intrat și l-a convins pe antreprenor că „este exclus ca la un teatru condus de Iancovescu să nu vină lume”.

Toată vara Iancovescu a petrecut-o pe șantier. Devizul inițial fiind depășit, a semnat polițe în disperare... În fine, în zgomot de ciocane și ferăstraie, s-a născut un nou teatru, Teatrul „Fantasio”. Între timp, s-a repetat de zor **Maimuța care vorbește** de René François și, în seara zilei de 27 septembrie 1926, s-a dat premiera: un mare succes! Elvira Popescu, venită de la Paris,

apare în următoarea premieră, convingându-l pe Louis Verneuil să joace și el un rol în românește. Următoarea premieră, **Azais**, are și ea succes și îi dă prilejul lui Tudor Arghezi să consemneze: „Calitatea esențială a bardului de atitudini și încarnări care-i Puiu Iancovescu consistă în a covârși sistematic pe autor”. Revenit dintr-un turneu, Iancovescu află că teatrul pentru care se străduise atâta a fost închiriat unei alte persoane.

În 1932, devine asociatul lui Sică Alexandrescu și transformă varietelul „Chat-Noir” de la Palatul Eforie într-o cochetă sală de teatru, jucând, în 1934, **Împăratul** de Luigi Bonelli, o mare biruință a sa. Doi ani mai târziu, punând, împreună cu actorul Ionel Țăranu, bazele unui nou teatru pe Sărindar, Teatrul „Modern”, dărâmă câteva maghernițe din împrejurimi și transformă clădirea în cea mai utilată sală de teatru bucureșteană. Apare cu enorm succes în **Afacerea Kubinski** de F. Laszlo și în **Regele**. Dar Puiu Iancovescu „dezertează” din nou. Îl întâlnim alături de Maria Filotti în **Filomena se mărită (Filumena Marturano)** de Eduardo De Filippo. Să menționăm și apariția sa în rolul Rică Venturiano din **O noapte furtunoasă** - în 1930 -, spectacol pus în scenă de Sică Alexandrescu și care i-a mai avut în distribuție pe V. Maximilian, Gh. Timică, Maria Filotti.

O dată cu venirea la putere a regimului comunist, Iancovescu a protestat prin nesupunere, având de suportat, de aceea, multe privațiuni. Refuză să se încadreze într-un teatru



de Stat, preferând să prezinte programul la circ, împreună cu câinele său. Numai o seară însă, fiindcă i se interzice și acest lucru, așa că, vrând-nevrând, la 1 octombrie 1949 se angajează la Teatrul Național. Dar activitatea lui în această instituție n-a mai avut strălucirea de odinioară.

Ion Iancovescu a fost un boem. „El nu are nevoie să simuleze inteligența. E deștept cum sunt alții frumoși, din binefacerea zeilor”, nota un contemporan al său. Dar crezul vieții și l-a sintetizat cel mai bine în testamentul său artistic: „Eu doresc să las teatre create de mine și, dacă din rolurile mele nimic nu va mai rămâne când n-oi mai fi, în schimb teatrele înființate de mine vor sta în picioare, mândre și trufașe, glăsuind toate în impunătoarea lor neclintire: pe aici a trecut Iancovescu”.

CONSTANTIN DINESCU